

Ingen nordisk beredskap utan arbetstagarna

Nordens Fackliga Samorganisations 5:e kongress, som samlar den nordiska fackföreningsrörelsen i Helsingfors den 22–23 september 2026, uppmanar de nordiska regeringarna och Nordiska ministerrådet att ge arbetsmarknadens parter en tydlig och strukturerad roll i det nordiska samarbetet om beredskap och försörjningsförmåga.

I en gemensam deklaration har de nordiska länderna enats om att fördjupa samarbetet kring försörjningsberedskap. Det välkomnar vi. Men det finns en uppenbar brist. Arbetstagarna och deras organisationer saknar en tydlig plats i det fortsatta arbetet. När krisen kommer är det människor på arbetsplatserna som håller samhället i gång. Det är arbetstagare som ser till att vården fungerar, att varor kommer fram, att energin når våra hem, att den digitala infrastrukturen fungerar och att viktiga samhällsfunktioner kan upprätthållas.

Ändå har det nordiska samarbetet hittills inte lyckats använda en av Nordens främsta styrkor fullt ut: vår arbetsmarknadsmodell. Vi vet att arbetsmarknadens parter involveras på olika sätt och i olika utsträckning i de nordiska länderna. Men när Norden gör gemensam sak försvinner arbetstagarperspektivet alltför ofta på vägen. Näringslivet får en självklar plats i samtalet, medan arbetstagarnas medverkan i bästa fall blir en eftertanke och i värsta fall uteblir helt.

Den nordiska modellen bygger på starka och organiserade parter som tillsammans med politiken tar ansvar och hittar lösningar på gemensamma utmaningar. Den har bidragit till den tillit, trygghet och omställningsförmåga som gjort våra samhällen starka. När Norden nu ska rusta sig för kris och ytterst krig borde det vara självklart att använda den styrkan.

Det är därför anmärkningsvärt att arbetstagarnas organisationer inte ges en självklar plats när det nordiska beredskapssamarbetet utvecklas. Deklarationen slår fast att beredskapen ska omfatta hela samhället och lyfter samtidigt behovet av samarbete mellan det offentliga och näringslivet. Hela samhället ska vara med, men när platserna runt bordet fördelas saknas arbetstagarna.

Det handlar inte bara om representation. En effektiv beredskap kräver kunskap om hur arbetslivet faktiskt fungerar. Rätt kompetens och bemanning måste säkras. Ansvarsfördelningen måste vara tydlig. Arbetsmiljö och arbetsvillkor måste fungera även under svåra förhållanden. De frågorna kan inte lösas när krisen kommer. De måste vara en del av beredskapen från början.

De nordiska fackliga organisationerna representerar miljontals arbetstagare och besitter kunskap om de arbetsplatser och verksamheter som ska hålla våra samhällen i gång. Att inte använda den kunskapen fullt ut gör vår gemensamma beredskap sämre.

Därför uppmanar Nordens samlade fackföreningsrörelse de nordiska regeringarna och Nordiska ministerrådet att säkerställa att arbetsmarknadens parter får en tydlig och strukturerad roll i det fortsatta nordiska samarbetet om beredskap och försörjningsförmåga. När strategier utformas, prioriteringar görs och samarbetet utvecklas ska arbetstagarnas organisationer ha en självklar plats vid bordet. Norden behöver inte uppfinna en ny modell för hur vi löser stora samhällsutmaningar tillsammans. Vi har redan en. Det är dags att använda den, även på nordisk nivå.

Antagen av NFS kongress – Nordisk Facklig Kongress - i Helsingfors 23 september 2026